Samenvatting werkdocument Integraal HuisvestingsPlan (IHP) primair en voortgezet onderwijs 2028-2043 gemeente Meierijstad

Inleiding

Zoals bekend is het IHP-proces is twee delen opgesplitst: deel 1 heeft betrekking op het opstellen c.q. actualiseren van het beleidskader voor onderwijs(-huisvesting) en deel 2 betreft de uitwerking in scenario's, planvorming en financiële doorrekening.

Met de raad is afgesproken dat deel 1 i.c. de vaststelling van het beleidskader in november 2026 ter vaststelling wordt aangeboden. Daarna wordt deel 2 opgepakt en uitgewerkt, opdat in maart/april 2027 het totale IHP (deel 1 en deel 2) door de raad kan worden vastgesteld.

Om te komen tot vaststelling van deel 1 is door ICS Adviseurs een werkdocument opgesteld, waarin een aantal hoofdstukken van het IHP in concept is uitgewerkt; het gaat daarbij om een inleiding (waarin onder andere de doelstelling, status en reikwijdte van het IHP worden besproken), de context (met aandacht voor rollen/verantwoordelijkheden, leidmotief en interpretatie van tellen) en het beleidskader. In het werkdocument treft u een uitgebreide uitwerking c.q. onderbouwing aan van de beleidsuitgangspunten voor onderwijs(-huisvesting), die tezamen het beleidskader vormen.

Aan de hand van dit werkdocument is een samenvatting van de context en het beleidskader opgesteld. Deze samenvatting omvat een opsomming van de beleidsuitgangspunten voor onderwijshuisvesting.

A. Context (Hoofdstuk 2 van het werkdocument)

1. **Rollen en verantwoordelijkheden (**pagina's 7-10 werkdocument)
   - Uitgangspunt: landelijke wetgeving en verordening
   - Juridisch eigendom bij schoolbestuur, tenzij …
   - Bouwheerschap bij schoolbestuur, tenzij …
   - Doordecentralisatie OMO (Zwijsen College en Fioretti College)

2. **Leidmotief** (pagina's 10-11 werkdocument)
   - Naar aanleiding van notitie 'Bouwen op leerlingenaantallen' leidmotief: 'Weerbaarheid'.

3. **Interpretatie strategie van het tellen (**pagina's 11-12 werkdocument)
   - Robuust bouwen bij nieuwbouw: bij nieuwbouw plannen we schoolgebouwen iets ruimer dan de prognose laat zien. Die extra ruimte werkt als buffer voor onverwachte ontwikkelingen. Concreet betekent dit: bouwen voor het stabiele leerlingenaantal gedurende de periode van 15 jaar. Een eventuele piek wordt opgevangen door realisatie van modulaire/flexibele bouw. Dit geldt voor (vervangende) nieuwbouw en renovatie (al kan daar ook de keuze gemaakt worden om bewust een deel te laten staan).

B. Beleidskader (hoofdstuk 3 van het werkdocument)

Het concept beleidskader is aan de hand van een negental inhoudelijke thema's uitgewerkt in richtinggevende beleidsuitgangspunten.

1. **Vraag en aanbod en evenwichtige spreiding** (pagina's 13-15 werkdocument)
   - In elke kern of wijk wordt minimaal één onderwijsvoorziening behouden, mits de kwaliteit van onderwijs en betaalbaarheid zijn gewaarborgd.

- Onderwijsvoorzieningen zijn toekomstbestendig, goed bereikbaar en gesitueerd binnen het voedingsgebied van de school.
- De gemeente en schoolbesturen streven naar het in stand houden en het versterken van onderwijsdiversiteit ten behoeve van keuzemogelijkheid voor ouders en kinderen.
- Bij teruglopend aanbod in een kern of wijk betrekt het schoolbestuur de gemeente actief.
- We streven naar een thuisnabij aanbod voor alle kinderen in het gespecialiseerd onderwijs.
- Het voortgezet onderwijs stemt het onderwijsaanbod af binnen de onderwijsregio Brabant-Oost, met samenwerking als leidend principe.

2. **Doorlopende ontwikkellijn** (pagina's 16-17 werkdocument)
   - Bij nieuwbouw of renovatie is de realisatie van een kindcentrum (KC) het uitgangspunt, gericht op een doorlopende ontwikkellijn van 0 tot 13 jaar.
   - Bij nieuwbouw of renovatie staat in het haalbaarheidsonderzoek de wijkvisie centraal: welke aanvullende functies zijn er nog meer nodig. Een multifunctionele accommodatie (MFA) biedt daarmee ruimte aan meerdere partners — onderwijs, kinderopvang en zorg — waarin actief met elkaar wordt samengewerkt.
   - Bij bestaande bouw worden de mogelijkheden voor samenwerking binnen het gebouw actief onderzocht.
   - Er is een doorlopende lijn van po en so naar het v(s)o en vervolgonderwijs, arbeid en dagbesteding, met aandacht voor warme overdracht en praktijkgericht leren — onder meer via samenwerking met het bedrijfsleven.

3. **Inclusiever onderwijs** (pagina's 17-19 werkdocument)
   - Kansengelijkheid voor alle leerlingen staat centraal: schoolgebouwen faciliteren inclusief onderwijs voor kinderen met en zonder ondersteuningsbehoefte.
   - Bij nieuwbouw en renovatie voldoet het gebouw aan NEN 9120 en zijn ruimten flexibel, prikkelarm en geschikt voor diverse werkvormen en ondersteuningsbehoeften.
   - Ontmoeting tussen regulier, gespecialiseerd onderwijs en kinderopvang wordt gestimuleerd door gezamenlijke of nabijgelegen huisvesting. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor een voorziening die past bij de omgeving qua omvang.
   - Gespecialiseerde kinderopvang is bij voorkeur gehuisvest bij of nabij de gespecialiseerde onderwijsvoorziening, om intensieve samenwerking en doorgaande ontwikkellijnen mogelijk te maken.
   - Bij nieuwbouw of renovatie van een school met minder dan 145 leerlingen kan het schoolbestuur meer meters voor inclusief onderwijs aanvragen via een onderbouwing.
   - Binnen de reguliere kinderopvang is ook inclusie, samenwerking met het onderwijs is hiervoor noodzakelijk.

4. **Dunbevolktheidstoeslag** (pagina 19 werkdocument)
   - Monitoren waar dit gevolgen kan hebben (bespreken in fase planvorming van het IHP-proces).

5. **Onderwijs voor nieuwkomers** (pagina's 19-20 werkdocument)
   - Aansluiten op de Lokaal Educatieve Agenda Meierijstad 2026-2030.
   - Uitwerking in planvorming van het IHP-proces.

6. **Toekomstbestendig huisvesten** (pagina's 20-23 werkdocument)
    - Gebouwen worden ontworpen op aanpasbaarheid: multifunctioneel inzetbaar bij zowel groei als krimp, zonder ingrijpende aanpassingen.
    - Bij tijdelijke huisvesting wordt eerst gezocht naar slimme alternatieven (leegstaand vastgoed, wissellocaties) voordat noodlokalen worden ingezet.
    - Bij structurele leegstand dat door het schoolbestuur als probleem wordt ervaren, stellen schoolbestuur en gemeente gezamenlijk een plan.
    - Bij krimp of groei wijkt de kinderopvang niet automatisch; gemeente, onderwijs en kinderopvang zoeken gezamenlijk naar oplossingen, met continuïteit van samenwerking als uitgangspunt.
    - Bij scholen in kleine kernen wordt constructief rekening gehouden met een toekomstige functiewijziging van het gebouw.
    - Voorzieningen voor het gespecialiseerd onderwijs vragen specifieke eisen vanuit zorgbehoefte en ontwikkeling van leerlingen. Deze worden bekostigd vanuit de onderwijshuisvestingsnormering waar het voorzieningen voor SBO, SO en VSO betreft. De inzet van externe zorgprofessionals en hun ruimtebehoefte vraagt om andere dekking van deze kosten.

7. **Breder denken en samenwerken** (pagina's 23-27 werkdocument)
    - De meerwaarde van gezamenlijke huisvesting ligt primair in inhoudelijke samenwerking en een goede ontwikkelomgeving voor kinderen — niet in ruimtelijke efficiëntie.
    - Efficiëntiewinst wordt gerealiseerd via aansluitend gebruik van ruimten, zoals inzet van lokalen door BSO na schooltijd of wijkgerichte functies buiten schooluren.
    - Andere maatschappelijke functies worden niet bekostigd vanuit het budget voor onderwijshuisvesting; aanvullende gemeentelijke opgaven en financieringsstromen worden integraal afgewogen.

8. **Inclusie, gezondheid en bewegen** (pagina's 24-27 werkdocument)
    - Toegankelijkheid:
        - ✓ De gemeente streeft naar hoge toegankelijkheidsnormen voor alle openbare en multifunctionele gebouwen. Dat betekent barrièrevrije gebouwen voor mensen met fysieke beperkingen, zoals rolstoelgebruikers, ouderen en mensen met (tijdelijke) mobiliteitsproblemen.
        - ✓ NEN 9120 is het uitgangspunt voor toegankelijk bouwen van nieuwe gebouwen.
    - Binnenklimaat (gezondheid):
        - ✓ Bij nieuwbouw en renovatie is gemiddeld Frisse Scholen klasse B het uitgangspunt;
        - ✓ Bij bestaande gebouwen wordt ervoor gekozen investeringen in binnenklimaat mee te nemen op natuurlijke momenten, nieuwbouw of renovatie, tenzij vanuit de Rijksoverheid aanvullende bekostiging volgt.
    - Buitenruimte:
        - ✓ Bij (vervangende) nieuwbouw of renovatie is het de ambitie om, aanvullend op de 3 m² verhard speelterrein/schoolplein per leerling zoals vastgelegd in de verordening, ook 2 m² per leerling aan onverhard speelterrein/schoolplein te realiseren.
        - ✓ Bij de bestaande locaties wordt de buitenruimte gehandhaafd en kan gekeken worden naar het 'vergroenen' van de pleinen. De kosten hiervan zijn voor het schoolbestuur.

- Bewegingsonderwijs:
  - ✓ Het masterplan binnensport, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2026, is leidend voor dit IHP.

9. **Klimaatakkoord en duurzaamheid** (pagina 27-29)
   - Huidige ambitie is Energie Neutraal Gebouw (ENG) → vanaf 1 januari 2030 verplichting tot ZEB bij nieuwbouw.
   - In 2050 is ZEB het einddoel voor bestaande bouw. Het benodigde ZEB-niveau wordt per 2026 bepaald op basis van de NTA8800. De renovatiestandaard wordt gebruikt bij de overgang naar het ZEB-niveau voor bestaande bouw, zodat eigenaren van utiliteitsgebouwen zoveel mogelijk stabiliteit hebben in waar ze hun gebouwen naartoe moeten renoveren.
   - Per 2030 moet 16% van de gebouwenvoorraad voldoen aan minimale energieprestatie-eisen, per 2033 is dit 26%. Deze eisen worden uiterlijk in 2027 vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving (hierna: Bbl).
   - Door netcongestie staat het realiseren van ENG onder druk. Netcongestie vraagt om een maatwerkoplossing per project
   - Naast ENG is ook gasloos en gemiddeld Frisse Scholen klasse B het uitgangspunt. Het schoolbestuur kan (=keuze) binnen het beschikbare budget de (maatschappelijke) keuze maken om aanvullende duurzaamheidsambities te realiseren. Per project wordt een haalbaarheidsonderzoek opgesteld om de mogelijkheden van aanvullend duurzaamheidsambities te onderzoeken.
   - Investeringen in het verduurzamen van gebouwen vinden plaats op natuurlijke momenten zoals (vervangende) nieuwbouw en renovatie. Daarbij is aandacht voor de mijlpalen uit het Klimaatakkoord en de Sectorale Routekaart. Schoolbesturen zijn vrij om, binnen de mogelijkheden die zij hebben, zelf maatregelen te treffen met betrekking tot het verduurzamen van onderwijsgebouwen. Zonder aanvullende financiering vanuit het rijk investeert de gemeente enkel op natuurlijke momenten.
   - Bij het realiseren van onderwijshuisvesting worden beproefde methoden en bewezen technieken gehanteerd, waarvan de effectiviteit in de praktijk al is aangetoond.
   - Bij (vervangende) nieuwbouw wordt in het ontwerp rekening gehouden met slimme bouwprincipes. Hierbij wordt ingezet op een optimale zonoriëntatie, hoge luchtdichtheid, zwaar geïsoleerde gebouwschil, constructies zonder koudebruggen en gebalanceerde ventilatie. Dit draagt bij aan een lagere energievraag. Per project wordt een integrale afweging gemaakt op haalbaarheid, investeringskosten en levensduurkosten.
   - Circulaire ambities mogen niet leiden tot het wegschuiven van andere noodzakelijke huisvestingsprojecten binnen het IHP.
   - De keuze voor modulair, prefab, traditioneel of een hybride bouwvorm mag nooit ten koste gaan van onderwijskwaliteit, functionaliteit, duurzaamheid, beeldkwaliteit of toekomstbestendigheid (verdiepend onderzoek loopt nog).

Werkatelier Vastgoedbeheer,

Femke van Os / Geert van Etten